

Koreňokaz zhubný (*Rhizoglyphus echinopus*)

Koreňokaz zhubný je kozmopolitný druh roztoča rozšírený v rámci celej Európy, ktorý môže pri nedostatočnej kontrole sadiva spôsobiť značné škody. Tento polyfág škodí na hľuzách, cibuliach, bulvách a koreňoch. Najväčšie škody boli pozorované na cibuli kuchynskej, cesnaku kuchynskom a na okrasných cibuľových rastlinách. Môžeme sa s ním stretnúť aj na mrkve obyčajnej a zemiaku.

Koreňokaz zhubný nabodáva pletivá hostiteľov, živí sa ich šťavami a prenáša baktérie a spóry húb. Napadnuté časti rastlín sa môžu deformovať a neskôr hniť. Následkom poškodenia rastliny je zhoršený rast a dokonca pri silnom výskyte odumieranie.

V skladoch, obchodoch a pôde dokážu dospelé jedince prezimovať. Ak škodca nemá priaznivé podmienky, vytvára si kľudové štádium, tzv. hypopus. Škodca v tomto štádiu môže byť prenášaný hmyzom na veľké vzdialenosti. Vývoj prebieha keď teplota vystúpi nad 6°C.

Samička kladie vajíčka na podzemné časti rastlín, pričom dĺžka života samičky je asi 2 mesiace. Larvy sa z oplodnených vajíčok liahnu za 4 až 15 dní. V priebehu jedného roka sa vyvinie niekoľko generácií škodcu, ktoré sa vzájomne prekrývajú.

Samička škodcu je v porovnaní so samčekom dlhšia. Telo má žltkastú alebo hnedastú farbu a je pokryté krátkymi chlpkami. Dlhšie chlčky sa vyskytujú na konci chrbtovej časti tela. Tvar tela je hruškovitý, nohy sú krátke a hrubé. Aj na nohách sa nachádzajú chlčky. Kľudové štádium – hypopus, dorastá do dĺžky 0,35 mm, má oválny tvar a bledohnedú až tmavohnedú farbu. Vajíčko je okrúhle s bielou farbou.

Jedným z preventívnych opatrení pred koreňokazom zhubným je striedanie plodín. Za najvhodnejšie predplodiny sa považujú hlúboviny, uhorka siata a rajčiak jedlý. Ochranným opatrením je aj kontrola a vysádzanie zdravého materiálu. Pred uskladnením a pred samotnou výsadbou je potrebné vytriediť všetky cibule, ktoré sú podozrivé z napadnutia škodcami. Odporúča sa cibuľoviny po zbere primerane vysušiť, nakoľko vlhké podmienky podporujú rozvoj roztočov, medzi ktoré patrí aj koreňokaz zhubný. Cibuľoviny treba skladovať na chladných a suchých miestach, pričom je dôležitá aj dezinfekcia skladových priestorov. Pri zistení prítomnosti škodcu v sklade je potrebné spotrebovať alebo vyskladniť napadnutú zeleninu prednostne. Ak je to nutné, treba vysadiť napadnuté rastliny, ale predtým sa odporúča namočiť ich do vody s teplotou 50 °C na dobu 5 minút (resp. 43 °C na jednu hodinu). Cibule a rovnako aj hľuzy je možné moriť chemickými prípravkami (mokré morenie) pred výsadbou asi 30 minút. Na Slovensku však momentálne nie je na takúto ochranu povolené žiadne moridlo.

Ing. Ivana Horváthová

ÚKSÚP – Ochrana rastlín

30.1.2019